

KENT BİLGİ SİSTEMLERİ İÇİN NUMARATAJ İŞLEMLERİNDE HUKUKİ YAPININ İRDELENMESİ

Volkan YILDIRIM *

ÖZET

Ülkemizde kent ve ilçe bazında yapılan çalışmalar sonucunda, adres temelini oluşturan bina numaralarının ve sokak isimlerinin gerekli hassasiyette belirlenmediği ortaya çıkmıştır. Yaşanan adres problemlerinin temelinde bu çalışmalarda standart eksikliği, hukuki altyapının yetersiz olması ve kurumlar arası organizasyon eksiklikleri yatmaktadır. Bu çalışmada numaratajın kent bilgi sistemleri için önemi üzerinde durulacak, 1963 yılında çıkan yönetmeliğin günümüzde ihtiyaçlara cevap verip vermediği irdelenecektir. Numarataj işleminde uygulamada karşılaşılan problemler ve yapılması gereken yeni bir hukuki düzenlemenin kapsamı üzerinde durulacaktır. Çalışmanın sonucunda, bir yerleşim bölgesinde numarataj işlemi ve sonrasındaki güncelleme çalışmaları için nasıl bir sistem oluşturulması gerektiği de belirtilecektir.

ABSTRACT:

It seems that, building numbers and street names works constitute the base of address are not applied appropriately with numerating instructions in application in Turkey. There are a lot of problems about the base of address format such as lack of numerating standards, laws, communication between associations. In this study, it is emphasized that numerating studies have got great importance for urban information systems. The numerating instructions which was brought into force in 1963 is examined if it covers today's need or not. In this paper, the problems in application of numerating and the need of law arrangements of numerating instructions will be examined. As a result, it will be determined that how a system for numerating studies and updating is needed.

---

* KTÜ, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Bölümü, GISLab, 61080, Trabzon, yvolkan@ktu.edu.tr (Arş. Gör.)

1. GİRİŞ

Çevremizde bir çok obje numaralar kullanılarak nitelendirilmekte yada temsil edilmektedir. Örneğin; öğrenciler için öğrenci numaraları, makineler için seri numaraları, taşınmazlar için ada ve parsel numaraları, insanlar için vatandaşlık numarası, iletişim için telefon numaraları yada bina etiketleri olarak tanımlayabileceğimiz bina numaraları; hem kullanıcıya nitelendirilmede kolaylık sağlamada, dijital sistemler için karakter problemlerini ortadan kaldırmada ve hem de gelişen teknoloji içinde daha kolay işlem yapılmasını sağlamaktadır. Kentleşmenin her geçen gün daha da arttığı ve klasik yönetim sistemleri ile karmaşık bir yapıya kavuştukları ülkemizde, kent içindeki binalarında standart bir sistemle numaralandırılması gerekmektedir. Böylece kent içinde en önemli obje olan ve kentleşmenin ne şekilde ortaya çıktığının bir göstergesi olan binalar numaralarla tanımlı hale gelmektedir. Bu numaralandırma işlemi 1963 yılından beri yapılmakta ise de o yıllarda çıkarılan yönetmeliğin günümüz koşullarında tekrar ele alınması, binaların numaralandırılması ve sokakların isimlendirilmesi olarak tanımlanan numarataj işleminin yeni düzenlemelerle hukuksal bir zemine oturtulması gerekmektedir.

2. NUMARATAJ İŞLEMİ

a) Yasal Mevzuat

10.04.1927 tarih ve 1003 sayılı "Binaların Numaralanması ve Sokaklara İsim Verilmesi Hakkında Kanun" ile içinde yaşayan insan olup olmadığına, tahsis şekline, imar ruhsatı ve kullanma izni durumuna bakılmaksızın her binaya numara verilmesi ve yine aynı kanun ile sokaklara ad yada numara verilmesi mecburi kılınmıştır [1003 SAYILI KANUN, 1927]. 14.04.1930 tarih ve 1580 sayılı "Belediye Kanunu" ile yerleşim yerlerindeki cadde, sokak isimlendirme, binalara kapı numarası verme gibi görevlerin yerine getirilmesi belediye teşkilatı bulunan yerlerde Belediye Başkanları, Belediye teşkilatı bulunmayan yerlerde Vali veya Kaymakam tarafından tayin edilen memurlar tarafından yapılmaktadır [1580 SAYILI KANUN, 1930]. Yine 27.06.1984 tarih ve 3030 sayılı "Büyük Şehir Belediyeleri Kanunu" ile bu görev Büyük Şehir Belediye Başkanlıklarına verilmiştir. 1003 sayılı Kanunun 5 inci maddesine istinaden 21 Mart 1963 tarih ve 11361 sayılı resmi gazetede "Numaralama Yönetmeliği" çıkartılmıştır. Bu yönetmelikte ne tür binalara numara verileceği, isim verilecek sokakların hangi şartları sağlaması gerektiği, bu sokaklara nasıl isim verileceği ve hangi durumlarda numara verilebileceği, numara ve isimlerin nasıl levhalandırılacağı, sorumluluğun kime ait olduğu ve binalar numaralandırılırken hangi standartlara uyulacağı açıkça belirtilmiştir [NUMARALAMA YÖNETMELİĞİ, 1963].

b) Numarataj İşleminin Önemi

Konum belirlemede koordinat ve enlem boylam verisi yanında üçüncü bir yöntem olarak adres verisi kullanılmaktadır. Günümüzde yazılım yeteneklerinden yararlanılarak adresleri ile

belli objelerin koordinat sistemleri üzerindeki değerleri de bulunabilmektedir [SCHLOSSER, 1998]. Pratikte ise konum belirlemek adres yardımıyla mümkündür. Bu adres bileşenlerinin oluşturulmasında, adresin doğru olarak belirlenmesinde ve standart bir formatta kullanılmasında numarataj işlemleri çok önemlidir. Sorumlu idare tarafından, doğru yapılmış, haritalara bağlanmış, güncelleme sistemi kurulmuş, araziye yansıtılmış ve sürekli bir değişime tabii olmayan numarataj işlemi ile adres formatı doğru oluşturulacaktır. Böylece kanunlara göre adres bilgisini direkt kullanabilen yaklaşık 80 kamu kurumu içinde sistem oturacak ve aksaklıklar ortadan kalkacaktır [KANUN VE YÖNETMELİKLER, 2002]. Bunun yanında kamuya gelir anlamında katkı sağlayan faturalar, beyanlar, tebliğler, yazışmalar ve bildirimler ilgisine zamanında ve doğru ulaşacak, gelir kayıpları azalacaktır. Doğru bir numarataj işlemi ile oluşturulacak adres formatları sayesinde, ülke ekonomisine adres problemlerinden dolayı yıllık yaklaşık 35 trilyon olan külfet ortadan kaldırılacaktır [KÖRNES, 2001]. Özellikle yerel yönetimlerin gündemine girmeye başlayan kent bilgi sistemlerinde, mülk ve malik arasındaki ilişkinin kurulabilmesi için gerekli olan adres bilgisinin tespit edilmesiyle, alt sistem olarak düşünülen numarataj yada adres bilgi sistemleri oluşturulacak ve optimum bir kazanç sağlanacaktır. Örneğin, emlak vergisi ödemeyen taşınmaz maliklerine bu sistemler sayesinde hızlı bir şekilde ulaşılacaktır.

c) Maliyeti ve Güncelleme Gereksinimi

Günümüze kadar 1965, 1970, 1984 ve 2000 yıllarında olmak üzere dört kez bina sayımı ve öncesinde yeniden numarataj işlemi yapılmıştır. Bu numaralama çalışmalarında amaç; adres çerçevesinin oluşturulması, kamu kurum ve kuruluşlarının sağlıklı bir şekilde haberleşmelerinin sağlanması, seçmen kütüklerinin doğru oluşturulması, ikametgahların doğru belirlenmesi ve belediye hizmetlerinin doğru ve hızlı yürütülmesinin sağlanmasıdır [URAS, 2000]. 2000 yılından günümüze kadar olan iki yıllık süreçte de güncellemeye yönelik hiçbir çalışma olmadığı belirlenmiştir. Her nüfus sayımından önce doğru sonuç elde etmek ve adres çerçevesini yeniden oluşturmak için bu çalışmaların yapılacağı düşünülürse ülke ekonomisi için gerçekten çok ağır bir külfet ortaya çıkacaktır. Örneğin Türkiye genelinde 2000 yılında yapılan numaralandırma çalışmalarının maliyeti 4,5 trilyon lira (7 milyon dolar) olarak belirlenmiştir [UÇAR, 2000]. Oysa ki, yasal düzenlemelerle uygulanabilirliği artırılmış ve bilgi teknolojilerinin avantajlarıyla daha işlevsel bir yapıya kavuşturulmuş numarataj sistemlerinin güncelliğinin sağlanması bu külfeti ortadan kaldıracaktır.

3. HUKUKİ YAPININ İNCELENMESİ

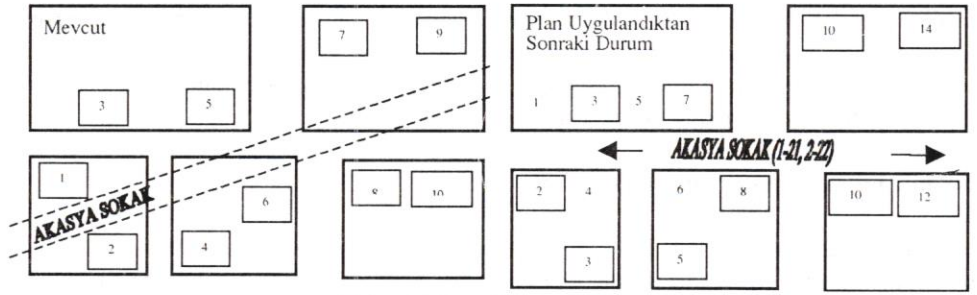
a) Uygulamada Karşılaşılan Problemler

Tahsis Numarası: Trabzon Kenti bazında yapılan bir çalışmada, bina olmayan parsellerin numaralandırılması işleminde (tahsis numarası) bazı problemler yaşandığı belirlenmiştir. Tahsis edilen numara sayısının parsel boyutuna göre az yada çok gelmesi ortaya taksimli numaralar çıkarmaktadır. Bu numaraların bilgi teknolojileri kapsamında veri tabanlarında temsili

zor olmakta ve adres formatı içinde problemler yaşanmaktadır. Kent bazında imar planlarının onaylanması aşamasında bütün adalar minimum parsel boyutuna göre parsellenmeli ve numara tahsisi bu parseller üzerinde yapılmalıdır. Böylece tahsis numarası problemleri ortadan kalkacaktır.

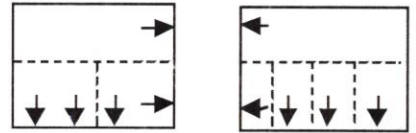
Yollara İsim Verilmesi: Yapılan çalışmada yönetmeliğin, yolların nasıl isimlendirilmesi gerektiğini belirten ilgili maddelerinin yetersiz kaldığı görülmektedir. Mevcut durum üzerinden yapılan isimlendirme, imar planlarının uygulanmasından sonra kapanan, açılan yada ihdas olan yollar nedeniyle geçerliliğini kaybetmekte ve bu aşamadan sonra sadece yol isimleri değil, kapı numaraları da değişmekte, bu durum adres altyapısı için sürekli bir karışıklığa neden olmaktadır (Şekil 1). Bunun ortadan kaldırılması, yolların isimlendirilmesinde imar planlarının dikkate alınması ile mümkün olacaktır [YENİŞEHİR BELEDİYESİ, 1996].

Şekil 1. Yolların İsimlendirilmesi

Çoklu Kapı Numaraları: Özellikle köşe başı parsellerindeki yapılar için ortaya çıkan bu durum imar planları üzerinde yapı nizamlarının net olarak belirlenmesi ile kaldırılabilir. Yani ada içinde yapıların giriş yönlerinin önceden tespit edilmesi bu problemi ortadan kaldıracaktır. Birden fazla girişe ihtiyaç duyabilecek büyük yapılar için ise adres tanımlaması ana giriş üzerinden yapılmalıdır (Şekil 2). Böylece her yapı bir adres ile temsil edilecek ve tahsis numaraları verilirken atamalarda ortadan kalkacaktır [743 SAYILI MEDENİ KANUN].

Sokak Başlangıç Bitişlerinin Tespit Edilmesi: Yön merkezi tespiti olarak ortaya çıkan bu problem, yol ağı içinde ana caddeleri birbirine bağlayan ara sokakların başlangıç ve bitişlerinin tespit edilmesidir. Yönetmeliğin 13. maddesinde değinilen yön tayini işlemi için gerekli olan meydan yada şehir merkezleri kavramı net olarak açıklayıcı olmamakta, özellikle büyük kent merkezlerinde birden fazla meydan tanımlaması yapıldığından problemler yaşanmaktadır. Caddelere bağlı ara sokakların isimlendirilmesinde sokak başlangıcı olarak ana sokakla birleşen kısım tanımlanmaktadır. Oysaki iki ana cadde birbirine bağlandığında yön tespiti sağlıklı yapılamamaktadır. Yabancı ülkelerde bu problem, numaralama işlemlerine başlanmadan önce haritalar üzerinde yönlerin tespit edilerek,

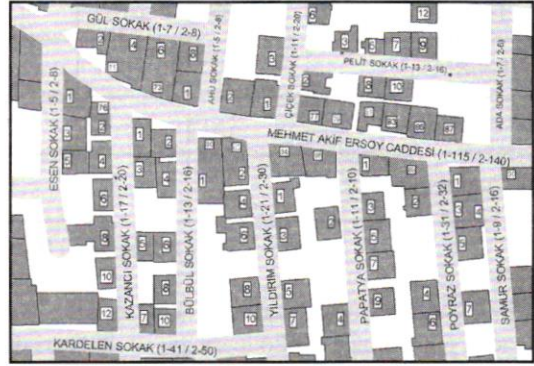

Şekil 2. Kapı Girişlerinin Plan Üzerinde Gösterimi

el kitapçıkları halinde dağıtılması suretiyle çözülmüştür. Bir kontrol mekanizması çalıştırılıp yürüyüş mesafelerinin kısaltılması amacıyla bu yöntem izlenmiştir [GEOPLAN, 2001].

Altlık Haritaların Kullanılmaması:

Numarataj işlemlerinin planlı ve programlı olarak yürütülebilmesi için bu işlemin öncelikle haritalar üzerinde (halihazır harita yada yüksek çözünürlüklü uydu fotoğrafları) yapılması sonra araziye yansıtılması gerekmektedir. Yapılan çalışmada yerel idarelerin bu tür haritalar kullanmadığı gözlenmiştir (Şekil 1). Bundan dolayı numarataj işlemi sağlıklı bir yapıda ortaya çıkmamakta ve bundan sonra güncelleme gibi işlem adımlarında eksik veriler nedeniyle problemler yaşanmaktadır. Numarataj haritalarının üretilmesi gerek değişikliklerin anında takip edilmesi, gerekse araziye yansıtılması açısından önemli avantajlar sağlayacaktır. Şekilde Trabzon kentine ait numarataj haritasından bir alıntı gösterilmiştir.

Şekil 3: Numarataj haritası

Güncelleme: Numarataj işlemlerinin maliyeti ve adres altyapısını oluşturma görevi dikkate alındığında güncellemenin ne derece önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Uygulamada yerel idarelerin genelde güncellemeye yönelik çalışmalar yapmadığı gözlenmiştir.

Diğer: Eski numarataj sistemleri üzerine yenilerinin kurulması ile ortaya çıkan adres karışıklıkları, kurumlar arasında veri alış verişi problemleri, yol isimlerinin yerel idare tarafından sürekli değiştirilmesi [AVCU, 1996], aynı sokak isimlerinin tekrar edilmesi gibi problemler ile uygulamada sık sık karşılaşmaktadır. Yeni Yerel Yönetimler Yasası ile bu karışıklığın kaldırılması da amaçlanmıştır [YEREL YÖNETİMLER YASA TASARISI, 2002].

b) Hukuki Yapının Günümüzde Uygulanabilirliğinin İncelenmesi

Günümüzdeki numarataj çalışmalarında 40 yıl önce çıkarılmış bir yönetmelik kullanılmaktadır. 40 yıl öncesine göre kentlerin bugünkü boyutları göz önüne alındığında yönetmeliğin yetersiz kaldığı görülmektedir. Trabzon kentinde 1963 yılında 350 si konut, 87 si işyeri olmak üzere toplam 437 bina var iken, 2002 yılında konut sayısı 195000'e ulaşmıştır [TRABZON ANALİTİK ETÜDLERİ KİTABI, 1967]. O yıllarda bu binaların numaralandırılması yada sokakların isimlendirilip klasik olarak saklanması mümkün iken, günümüzde 195.000 binanın numaralandırılıp, 1050 sokak ve 110 caddenin isimlendirilip klasik ortamlarda saklanması mümkün görülmektedir (Tablo 1).

Yerleşim Birimi	Alanı (Hektar)	Sokak Sayısı	Cadde Sayısı	Diğer (Bulvar, Aralık, Küme)	Bina Sayısı	Nüfusu
Trabzon Kenti	18900	1050	110	10	195.000	283.000
Pelitli Bld.	397	175	12	-	1.600	9.530
Yomra Bld.	151	9	20	21	2.600	12.500
Çukurçayır Bld.	73	31	9	-	575	5324

Tablo1. Uygulama Bölgesine Ait Veriler

1960 lı yıllarda kırsal yaşam daha iyi olanaklar sunduğundan halk tarafından tercih edilmekte ama günümüzde özellikle sanayi ve endüstri dalında yapılan atılımlardan sonra kent daha cazip hale gelmiştir. Bu açıdan bakıldığında köyden kente olan sürekli göçler neticesinde, kentsel sorunlar belirmiş ve bu sorunların çözülmesi içinde öncelikle kente ait objelere hakim olma isteği ön plana çıkmıştır. İşte bu aşamada kent içinde en önemli obje olan binaların numaralandırılması ve etiketlenerek yönetilmesi tercih edilmiş bu yönde çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarla kentlinin ve kentleşmenin takip edilmesi için gerekli adres bilgilerinin doğru olarak tespit edilmesi yeterince mümkün olmamıştır. Çünkü numaralama yönetmeliği kentlerin ulaştığı bugünkü boyutları kapsayamamıştır.

Kentlerin bu derece önem kazanması, hizmetlerin yürütülmesi ve kent yaşamının daha cazip hale gelmesi, yerel yönetimlerin önemini daha da arttırmıştır. Bu önemin artmasında; belediyelerin hizmetleri yürütmesinde ve demokratik kültürün gelişmesinde oynadığı rol etkilidir [BELEDİYELERİN ÖNEMİ, 2001]. Yani o yıllarda sadece çöp toplayan, su akıtan, yol yapan yerel yönetimler için bina verisine fazla ihtiyaç duyulmaması günümüzde ise kent içinde temel obje olan bina verisinin doğru olarak elde edilmesi gereği numarataj işleminin önemini ortaya çıkarmaktadır. Ama bu açıdan da bakıldığında yönetmeliğin eksik kaldığı görülmektedir.

Bu yönetmelikten sonra çıkarılan 1965 tarihli Kat Mülkiyeti Yasası ile bağımsız birimlerde mülkiyet edinme hakkı sağlanmış, bu birimlerin tanımlanması için bir numaralama yöntemi kullanılmıştır (Md.12/c, Md. 14). Blok apartmanların söz konusu olduğu durumlarda blok numarası veya işaretlerle belirtmek zorunluluğu ortaya çıkmış (1,2,3,.. Nolu Bloklar veya A, B, C, .. bloklar gibi) ama bu numaralama yönetmelik kurallarından bağımsız olarak yapılmıştır [GÖKNAR, 1996]. Yine Kat Mülkiyeti Yasasında belirtilmiş "ekleni yapı" adı altında yapılmış yapılar için bir ekleni numarası tanımlanması zorunlu kılınmıştır. Aynı zamanda Tapu Sicil Tüzüğü'nün 26. maddesinde bağımsız bölüm numaralarından söz edilmektedir. Kat mülkiyeti zabıt defterinde, Tapu kütüğü beyanlar hanesinde, Kayıt defterlerinin beyanlar hanesinde kullanılmak üzere bağımsız bölüm numaraları gerekmektedir. Yani numarataj yönetmeliğinin kat mülkiyeti yasasını tamamen kapsadığını da söylemek mümkün olmamaktadır.

Yönetmeliğin yayınlandığı tarihten günümüze kadar olan süreçte teknolojik anlamda çok hızlı bir gelişme yaşanmıştır. 1963 yılında ülkenin içinde bulunduğu durum ile günümüzde bilgi teknolojilerinin ulaştığı boyut karşılaştırıldığında numarataj yönetmeliğinin bu teknolojileri kapsadığını söylemek de mümkün değildir. Örneğin, dijital ortamlarda dizayn edilmiş numarataj cetvelleri ve numarataj krokileri ile bilgisayar ortamında yapılan depolama işlemleri hem işlemin doğruluğu ve hem de güncellenmesi için çok önemlidir [YILDIRIM, 2002].

4- YENİ DÜZENLENECEK MEVZUATIN YAPISI

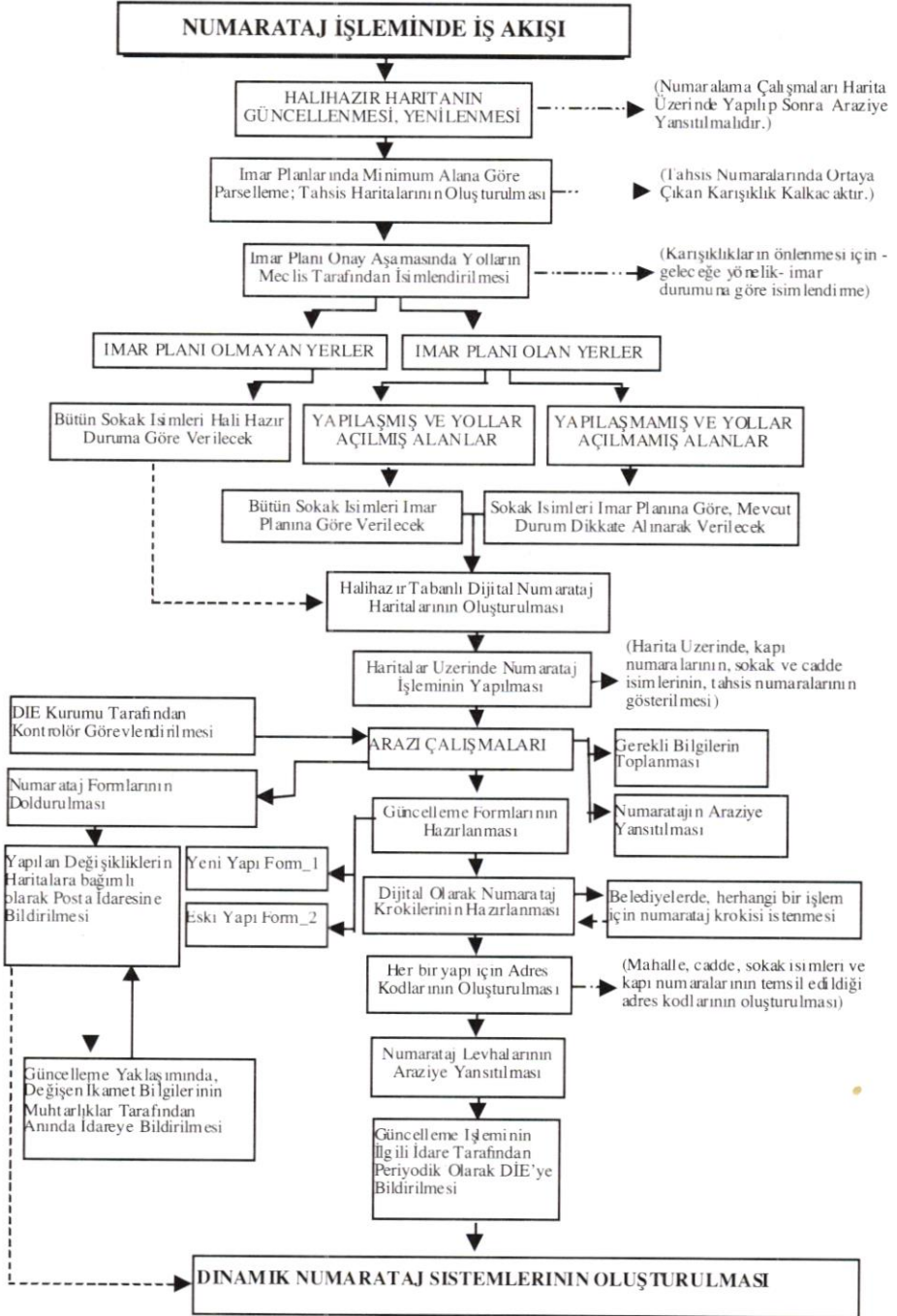
a) İçeriği

Numarataj yönetmeliğinin yeniden ele alınıp revize edilmesi gereksinimi ortaya çıktıktan sonra,

- 1- Kurumların numaralama işlemindeki yeri net ve kesin olarak belirlenmesi,
- 2- Yönetmelik içeriğinin sadece numaralama faaliyetleri ile sınırlı kalmaması,
- 3- Adres bilgi sistemleri için gereksinimler belirlendikten sonra yönetmelikte bu gereksinimlerin hayata geçirilmesi için yaptırımların uygulanması,
- 4- Günümüz bilgi teknolojileri göz önünde bulundurularak bilgisayar ortamlarında oluşturulacak yeni sistemlerin yapısal standartlarının belirlenmesi,
- 5- Numarataj haritaları için standartların ortaya koyulması,
- 6- Sadece sözel bilginin olmadığı, grafik ve sözel bilgi bütünleşmesinin sağlanabileceği yeni standartların oluşturulması,
- 7- Güncelleme işlemi için kurum ve kuruluşlar arasındaki etkileşimi sağlayacak yaptırımların uygulanması,
- 8- Numarataj krokileri için standartlar ortaya koyulması,

gerekmektedir.

b) Numarataj İşleminde İş Akışı Şeması

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kentleşmenin bugün ulaştığı boyutları göz önüne alındığında gerek hizmet ile doğrudan ilgili yerel idareler açısından gerekse de hizmetle dolaylı olarak ilgili diğer kamu kurumları yada özel kurumlar açısından içinden çıkılmaz bir hal almaya başlamıştır. Yönetimsel kararların hızlı ve doğru bir şekilde verilmesi, işlerin aksamadan yapılabilmesi ve kentleşmenin kontrol altında tutulabilmesi yöneticilerin kent içindeki objelere tam olarak hakim olmasına bağlıdır. Kent içindeki en önemli obje ise binalardır. Binaların tespit edilmesi ve kontrol altında tutulması, etiketlenerek tanımlanmasına bağlıdır. Bu etiketleme işleminin yani numaralama işleminin doğru olarak yapılması ve belirli bir sistematikte işlevsel hale getirilmesi günümüz şartlarında çok önemli bir hal almıştır. Adres verisinin doğru belirlenmesi bu işlemin doğruluğuna ve standardizasyonuna bağlıdır. Örneğin son zamanlarda gündemde olan emlak vergisi miktarlarının belirlenmesi, beyannamelerin doldurulması ve bunların gelir anlamında kamuya kazandırılması problemlerinin temelinde adreslerin doğru tespit edilememesi yatmaktadır. Yapılan araştırmalarda adres verisinin doğru olarak tespit edilememesinin nedeni olarak numarataj çalışmalarını tam olarak yapamayan yerel idareler gösterilmektedir [UÇAR, 2000]. Yine 2000 yılında yapılan klasik nüfus sayımı tekniği ve seçimlerde yaşanan seçmen kağıdı dağıtım sorunlarının temelinde adres ve dolayısıyla numarataj çalışmaları problemleri yatmaktadır. Yapılan uygulamalı çalışma sonucunda numarataj işlemlerinde dayanak olarak kullanılan altlık yasal mevzuatın günümüz şartlarında yetersiz kaldığı görülmüştür. Bu mevzuatın yeniden ele alınıp özellikle de kent bilgi sistemlerini kapsayacak bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir.

6. KAYNAKLAR

- 1003 Sayılı, "Binaların Numaralanması ve Sokaklara İsim Verilmesi Hakkında Kanun", Ankara, 1927.
- 12 Mart 1963 Tarihli, 11361 sayılı, Resmi Gazete, "Numaralama Yönetmeliği", Ankara, 1963.
- 1580 Sayılı, "Belediye Kanunu", Ankara, 1930.
- 743 Sayılı, "Türk Kanuni Medenisi", 19. Madde, Ankara, 1926.
- AVCU, A., "Sokak İsminde Hukuk Zaferi, Değişen Sokak İsimleri", 16 Haziran 1996, İstanbul.
- GEOPLAN CONSULTANTS INC., "Prince Edward Island, Civic Address Standards and Guidelines, Road Direction", Page-7, Canada, June 2001.
- GÖKNAR, H., "Kat Mülkiyeti Devre Mülk ve Yabancıların Tasarrufu Kitabı", Sayfa 39-41 ve 64, Ankara, 1996.
- KÖRNES, A., 18. Bilişim Kurultayı, Lütfü Kırdar Uluslararası kongre ve Sergi Sarayı, 4-7 Eylül 2001, İstanbul.
- SCHLOSSER, J., "Geocoding Issues, Alternatives & Techniques", Schlosser Geographic Systems, Inc., NW MapInfo Users Group, U.S.A., January 7, 1998.
- Trabzon Analitik Etüdüleri Kitabı, "Konut Durumu", Sayfa 62-64, İller Bankası, Trabzon, 1967-1968.
- UÇAR, M., "Bu Son Olur İnşallah", Zaman Gazetesi, Toplum, 20 Eylül 2000.
- URAS, G., "Bina Sayımı Başladı", Milliyet Gazetesi, Yazarlar, 20 Mayıs 2000.
- YILDIRIM, V., ÇETE, M., YOMRALIOĞLU, T., "Adres Tabanlı Bilgi Sistemi ve Uygulaması", Uluslararası Coğrafi Bilgi Sistemi Sempozyumu, GIS2002, İstanbul, 2002.
- www.belgenet.com/belge/yerelyonetim3.html, "Yerel Yönetimler Yasa Tasarısı, Arşiv Belgeler", Ankara, 20 Ocak 2002.
- www.dayanikli.com/tbmm_calismalari/belediyebirlikleritoplantisi13012001.htm, "Belediyelerin Önemi", Eylül 2001.
- www.idealhukuk.com/Mevzuat/Kanun, "Bütün Kanun ve Yönetmelikler", 2002.
- www.yenisehir-bld.gov.tr "Yenişehir Belediyesi Numarataj Sistemi", Mersin Yenişehir, 1996.